GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĖ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 184. *Lunĭ, Marţĭ 20 Augustŭ (1 Septemvre).* **1885.**

Braşovŭ, 19 (31) Augustŭ 1885.

Se părea de câtă-va vreme, că Sêrbii din Ungaria au renunţatŭ la orĭ-ce luptă naţională atâtŭ pe têrêmulŭ bisericei şi şcólei, câtŭ şi pe têrêmulŭ politicŭ. A trebuitŭ sĕ soséscă alegerile pentru congresulŭ bisericescŭ, ca sĕ dovedéscă Sêrbii, că ei şi în acestŭ timpŭ de tăcere au lucratŭ nencetatŭ, fără multă gură, pentru închegarea partidului naţionalŭ. Resultatulŭ alegerilorŭ pentru congresulŭ bisericescŭ sêrbescŭ nu este decâtŭ succesulŭ acestei activitățĭ urmate pe tăcute, şi congresulŭ va avé o imposantă maioritate, care e hotărîtă sĕ apere voinicesce drepturile bisericei în contra orĭcărei încălcărĭ.

E de mare însemnătate faptulŭ, că nicĭ unulŭ din aderenţii patriarchului Angyelicĭ n'a obţinutŭ mandatulŭ de deputatŭ la congresŭ; nicĭ chiar fişpanulŭ Kussevic cu tótă puterea de care dispune, ca toţĭ fişpanii unguresci, n'a putută stórce dela alegĕtorii sêrbĭ unŭ mandatŭ; dovadă că agreaţii guvernului unguresců séu clericalii suntŭ discreditaţĭ cu totulŭ înaintea Sêrbilorŭ. Dacă au pĕtrunsŭ la la congresŭ şi vr'o doisprеḍece notabilĭ séu, cum se mai numescŭ, „moderaţĭ,“ acésta se datoresce împrejurărei, că programulŭ lorŭ s'apropiă multŭ de programulŭ partidei naţionale, stabilitŭ deja în meetingurile ţinute la Agram şi Zombor.

Câtŭ de amărîtŭ e guvernulŭ ungurescŭ cu toţĭ credincioşii lui cetaşĭ, cărora nu le placŭ nicĭ cele mai legale mişcărĭ ale naţionalităţllorŭ, ne arată pressa oficiósă ungurésca. „Pester Lloyd“ de Sâmbătă ameninţă congresulŭ cu disolvare. Şi de ce? Pentru că e „sblehoiatŭ“ compusŭ, că maioritatea are sĕ protesteze în contra numirii patriarchului şi sĕ întroducă instituţiunea episcopilorŭ electoralĭ, că va provoca pe ministrulŭ cultelorŭ sĕ-i predea ei tóte fondurile naţionale spre folosire, că vrea sĕ desvolte în sensŭ prea liberalŭ autonomia bisericéscă, cu scopŭ d'a întrebuinţa pe preoţii şi învĕţătorii ca *agitatorĭ politicĭ*, şi decĭ în vederea acestorŭ acte „nepatriotice“ oficiosulŭ din Pesta află cu cale sĕ provóce pe deputaţĭ, că în acestŭ casŭ iute-iute sĕ părăséscă Carlovițulŭ, „fără sĕ se plângă de violentărĭ din partea Maghiarilorŭ,“ ér patriarchulŭ sĕ închiḍă congresulŭ încă pentru trei séu mai mulţĭ anĭ, scutindŭ pe „fantasticii“ şi pe „eroii de gură“ de ostenéla d'a se mai ocupa cu instituţiunĭ bisericescĭ şi şcolare. Mai caracteristicŭ este următorulŭ pasagiu din fóia oficiósă, căcĭ elŭ ne lămuresce tótă cestiunea:

„Nu va eşi nrmicŭ pentru autonomia bisericéscă, câtŭ timpŭ maioritatea congresului va fi contra lui Angyelicĭ cu orĭce preţŭ. Acésta pănă atuncĭ va fi cu neputinţă, pănă când genii localĭ din Verşeţŭ nu se vorŭ mărturisi pentru hierarchiă şi pentru idea de statŭ ungurescŭ.“

O mai limpede lămurire decâtŭ acésta nu se póte. Guvernulŭ ţine cu dinţii pe Angyelicĭ pe scaunulŭ patriarchalŭ, pentru că acesta *s'a mărturisitŭ pentru idea de statŭ mâghiarŭ.* Prin urmare toţĭ câţĭ suntŭ în contra lui, suntŭ „agitatorĭ“, suntŭ „duşmanĭ“ ai statului. Şi în ce canstă acéstă „duşmăniă“?

Étă în ce: partidulŭ naţionalŭ sêrbescŭ cere complecta autonomiă a bisericii, sanarea grava minelorŭ, înlăturarea ingerinţii puterii statului în afacerĭ bisericescĭ şi şcolare, apĕrarea dreptului constituţionalŭ, a dreptului d'a dispune şi d'a esecuta, alegerea liberă a patriarchului. Cerŭ adecă Sêrbii ceea ce le ofere legea, căcĭ numai astfelŭ autonomia are unŭ înţelesŭ.

Din nenorocire însă guvernulŭ ungurescŭ s'a obicinuitŭ a nu mai respecta legile, cari garantéză drepturile naţionalităţilorŭ, fie ele de orice caracterŭ. Lovesce fără cruţare în Românĭ ca şi în Sêrbĭ, în Saşĭ ca şi în Slovacĭ, prin disposiţiunĭ şi ordonanţe lovesce în autonomia bisericéscă şi scolară a tuturora; dacă te ridicĭ cu legea în mână ca sĕ'ţĭ aperĭ drepturile, plătiţii fondurilorŭ secrete strigă în lumea largă, că eştĭ „nepatriotŭ,“ „duşmanŭ“ alŭ statului, „agitatorŭ“ ş. a., ér guvernulŭ, *sprijinitŭ de cei ee s'au mărturisitŭ pentru idea de statŭ maghiarŭ,* atêrnă legea de cuiu şi continuă ḍi de ḍi cu încălcările.

E într'adevĕrŭ o stare de nesuferitŭ şi nu e mirare, că la alegerile congresuale sêrbescĭ din ḍilele acestea lupta a fostŭ înverşunată între partidulŭ naţionalŭ şi între alŭ notabililorŭ şi clericalilorŭ. Trista stare în care se află bicerica lorŭ i-au umplutŭ de îngrijirĭ pe bărbaţii de inimă sêrbescĭ; nu vréu sĕ scie de graţiosităţile şi epitetele cu care îi încarcă organele oficióse, căcĭ sdrobirea bisericei şi scólei aduce după sine şi îmormêntarea lorŭ ca naţionalitate. Sêrbii simtŭ chiar necesitatea d'a intra în mai d'aprópe legătură cu biserica greco-orientală, ca în unire sĕ-şĭ apere drepturile autonóme.

Marĭ trebue că suntŭ relele şi durerόse ranele de care sufere biserica lorŭ. Şi cine pórtă vina, dacă nu servilulŭ clerŭ înaltŭ pe care guvernulŭ prin apucăturile lui fără sémĕnŭ a sciutŭ sĕ-lŭ separe cu totulŭ de poporŭ? Cum sĕ rĕmână neatinsă autonomia bisericei, când într'unŭ felŭ simte şi pretinde poporulŭ, şi într'altfelŭ lucréză sfinţii prelaţĭ? Şi érăşĭ cum sĕ fiă pace şi linişte în biserică şi scólă, când într'unŭ felŭ ḍice legea şi într'altfelŭ lucréză guvernulŭ ungurescŭ, care e nentrecutŭ în stratagema d'a înlocuí legea prin ordonanţe.

Acéstă stare de lucrurĭ n'o mai potŭ suferì Sêrbii şi congresulŭ ce se va întrunì la Carlovițŭ are chemarea a vindeca ranele şi a înlătura relele. Ér dacă guvernulŭ ar aduce la îndeplinire ameninţările organelorŭ oficióse, va fi o nouă dovadă, că elŭ este celŭ mai mare duşmanŭ alŭ libertăţii religionare şi alŭ egalei îndreptăţirĭ, că însuşĭ guvernulŭ turbură pacea şi liniştea internă a statului, mărindŭ nemulţămirea popórelorŭ nedreptăţite.

Situaţiunea în Croaţia.

Indignarea, ce a produsŭ în Croaţia cestiunea actelorŭ camerale, a îndemnatŭ pre „Neue Freie Presse,“ căreia nu-i place de dreptele lupte ale naţionalităţilorŭ, se scrie în numĕrulŭ sĕu dela 27 Aug. articululŭ, pe care îlŭ estragemŭ:

Plângerile despre mişcările naţionalităţilorŭ din Ungaria se sporescŭ treptatŭ; centrulŭ agitaţiunilorŭ îndreptate în centrulŭ ideei de statŭ maghiarŭ e Agramulŭ cu cestiunea croată, care au ocolit-o diplomaţii ungurĭ şi care póte devenì primejdiósă. Din 1883 Croaţia nu s'a mai liniştitŭ. Banulŭ Hedervary multe au făcutŭ, dispunêndŭ de putere, dar înţelepciunea sa şi politica lui Tisza faţă de Croaţia, acéstă mestecătură de putere şi slăbiciune, nu au pututŭ restabilì stările pacĭnice în Croaţia, care-ı în luptă permanentă cu Ungurii, aprinḍêndu se de orĭ-ce pricină, cum este acum cestiunea actelorŭ camerale. Nu-i vorbă, nu suntŭ ele de mare valóre, dar nu-'i de înţelesŭ, cum se schimbă în afacere de statŭ însuşirea în celŭ mai rĕu casŭ necorectă a actelorŭ, pe carĭ şi în Croaţia le-arŭ fi pututŭ studia învaţaţii Ungurĭ. E frapantă asemĕnarea cu cestiunea pajurelorŭ; de astă-dată Ungurii au procedatŭ fără tactŭ ceea-ce căḍŭ bine oposiţiunei, şi prin ce produseră în ţéră o mişcare, care va avea influenţă, cum se pare, chiarŭ şi asupra unei părţĭ a maiorităţii, ce va fi de astă dată în oposiţiune.

Dar conflictulŭ nu l'au produsŭ pajurele şi actele; elŭ are o basă mai adêncă şi mai seriósă: duşmănirea dualismului monarchiei nóstre din partea poporului croatŭ şi silinţele lui de-a stabilì o Croaţiă de sine stătătótə, mărită prin membrele de odinióră ale regatului celorŭ trei ţêrĭ unite. Ungaria a voitŭ sĕ fiă representată Croaţia în dieta sa, politicii ei se siliră a-şĭ crea şi susţiné acolo o partidă, care sĕ admită dualismulŭ ca basă a relaţiunilorŭ cu Ungaria şi care sĕ mérgă după voia guvernului ungurescŭ. Se creà bătrêna partidă a unioniştilorŭ şi sfărămându-se acésta, se creà cea naţională, care primì administrarea Croaţiei şi de dragulŭ căreia şi financele Ungariei se atraseră în cerculŭ pasiunilorŭ. Ungaria avea partida naţională, şi credea, că are şi Croaţia. Acésta a fostŭ amăgirea, ce se rĕsbunà acum. Cu concesiunile (?) séle n'au făcutŭ Ungurii pe Croaţĭ sĕ recunóscă dualismulŭ, ca şi Taaffe pe Cehĭ. Poporului croatŭ încă îi stă înaintea ochilorŭ marele statŭ slavicŭ. Acì e basa contrastului. Când în Austria slavismulŭ are succese, de ce sĕ nu se misce şi Croaţii. Nicĭ odată nu se relevéză în Austria cestiunea slavică, fără a-'i cupride şi pe Slavii Ungariei. Acésta o recunoscŭ acum, dar prea târḍiu, şi politicii din Pesta; Croaţia stă în ajunulŭ unorŭ tulburărĭ grele şi neregularitatea, administraţiunei ei mai măresce rĕulŭ. In Ungaria a amuţitŭ(?) treptatŭ cérta pentru principiile de dreptŭ de statŭ, în Agram însĕ de-a doua óră încolţesce sîmburele unei lupte constituţionale.

Adunarea generală a 24-a a Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ.

Gherla, 17 (29) Augustŭ 1885.

I. Şedinţă.

La 10 óre a. m. după serviciulŭ divinŭ în capela episcopéscă întrunindu-se membrii şi óspeţii sosiţĭ la acéstă solemnitate în sala spaţiósă a redutului orăşenescŭ, vice-preşedintele Asociaţiunei d. *Iacobŭ Bologa*, consiliarŭ regescŭ, după premersa cetire a epistolei preşedintelui Asociaţiunei, nestorului literaturei române Reverendisimului d. *Timoteu Cipariu*, prepositŭ capitulariu în Blaşiu, primită cu aplause, deschise adunarea a 24-a a Asociaţiunei transilvane prin o cuvêntare scurtă şi concisă de bună venire, amintindŭ la fine, că aicĭ alt-ceva nu se va pertracta, decâtŭ singurŭ înaintarea scopului Asociaţiunei, care este literatura română şi cultura poporului românŭ. Acéstă vorbire meduósă se acoperì cu multe aplause ale adunărei.

Din partea Inaltului regimŭ alŭ patriei apărŭ d. br. Dioszegĭ Géza, protonotarulŭ municipiului Solnocŭ-Dobâca din Deşiu, şi ocupà locŭ în drépta scaunului presidialŭ.

Unŭ corŭ frumosŭ de dame române înfrumseţa sala şedinţelorŭ.

Domnulŭ preşedinte Bologa cetì programa adunărei cuprinsă în N-rulŭ 17—18 alŭ organului Asociaţiunei »Transilvania,« care se şi împărţì între membrii şi óspeţii presenţĭ.

D. *Andreiu Antonŭ,* protopopulŭ Gherlei, rĕspunse prin o vorbire sciinţifică cu citate latine din clasicĭ, salutândŭ pre d. preşedinte, comitetulŭ centralŭ, representatŭ prin dd. presenţĭ *Georgiu Bariţiu*, *Parteniu Cosma*, *P. D. Barcianu*, *Eugenŭ Brote,* şi adunarea prorupse cu unŭ apăsatŭ »sĕ trăéscă«!

D. preşedinte cetesce telegramele de felicitare sosite dela Escelenţa Sa Metropolitulŭ *Mironŭ Românulŭ* din Sibiiu; dela inteliginţa română din Deva şi jurŭ; dela d. I. M. Roşiu şi consubscriitorŭ din Biserica-Albă;

și dela d. Vasile Stăncesculŭ et cons. din Aradŭ, primite tóte cu aplause generale.

Urmă cetirea apelului nominalŭ alŭ membrilorŭ Asociaţiunei.

Apoi se alese cu aclamaţiune comisiunea pentru înscrierea de membri și primirea taxelorŭ în persónele dd-lorŭ: *Dumitru Coroianu*, canonicŭ, *Petru Mureșianu*, proprietarŭ în Sirégŭ, Dr. *Iuliu Simonŭ*, oficiantŭ episcopescŭ, care își și începù inmediatŭ activitatea într'o chiliă laterală, până când ședința se suspinse câteva minute.

După redeschiderea ședinţei comisiunea arată prin cetirea listei următórele înscrierĭ a dd-lorŭ: Voith Miklos advocatŭ în Gherla 5 fl. donaţiune; Iónŭ Georgiu, spiritualŭ în Gherla unŭ restŭ din taxa de membru ordinarŭ și pentru înscriere 11 fl. 25 cr; Vasile Popŭ, canonicŭ în Gherla 100 fl., Iónŭ F Negruţiu, canonicŭ în Blașiu 100 fl., Iónŭ F. Negruţiu, profesorŭ în Blașiu 100 fl., Emilŭ F. Negruţiu, medicinistŭ în Clușiu 100 fl., și Stefanŭ Câmpeanu, protopopŭ în Ibașfalău asemenea 100 fl., ca membrii pre viéţă; Dr. Vasile Lucaciu, preot în Sisiescĭ se insinuă de membru fundatorŭ și solvì rata I cu 25 fl., dómna soţia sa Paulina Lucaciu n. Șerbacu taxa de membră vechiă și pentru diplomă 6 fl.; și următorii membri ordinarĭ: Sabinu Coroianu, paroch în Dobêca, Nicolae Popŭ paroch în Lojarda, Ilie Berceanu notarŭ în Ormanŭ, Iónŭ Simionașiu asesorŭ în Deva, Iónŭ P. Reteganu învăţătorŭ în Sâncelŭ, Vasile Podóbă, capelanŭ în Clușiu, Vasile Moga, jude cercualŭ în Ludoșulŭ dela Murĕșiu câte 5 fl., Iónŭ Balintŭ, proprietarŭ în Fizeșiulŭ Gherlei pre 2 anĭ taxa de 10 fl., Simionŭ Moldovanu învĕţătorŭ în Becleanŭ, Dr. Teodorŭ Mihali, advocatŭ în Deșiu, Dr. Iuliu Simonŭ, actuarŭ episcopescŭ, Augustin Popŭ advocatŭ în Lăpușulŭ ung. câte 5 fl.; Dr. N. Ch. Quintesculŭ membru alŭ Academiei Române în Bucurescĭ se înscrie de membru pe viéţă și promite a solvì 100 fl. la comitetulŭ centralŭ în Sibiiu; Teodorŭ Lupu, asesorŭ orfanalŭ în Gherla 5. fl., Simionŭ Gavrilă, preotŭ în Preluca taxa și înscrierea 6 fl., suma 650 fl. 25 cr. v. a. Se primiră în espresiunea bucuriei generale »sĕ trăiéscă« repeţite.

După acésta punêndu-se la ordinea ḑilei cetirea raportului comitetului centralŭ despre activitatea acelui din anulŭ espiratŭ, la propunerea d-lui redactorŭ Negruţiu, adunarea ilŭ primesce de cetitŭ.

Se alege comisiunea pentru propunerĭ din dd. Andreiu Medanu, Iónŭ Simionașiu, Pamfilie Grapini, Gerasim Domide și Iónŭ Georgiu, și cea pentru revidarea raţiocinielorŭ dd. Iuliu Coroianu, Dr. Lucaciu, G. V. Borgovanu, Dr. Iónŭ Popŭ și A. Demian.

Fiind ordinea programului eshauriată se cetì disertaţia: O Reprivire în istoria pedagogiei la Românĭ în seculii trecuţĭ de activulŭ profesorŭ preparandialŭ G. V. Borgovanŭ, care se ascultă cu deplină atenţiune din partea auḑitorului, ce o acoperì la fine cu aplause frenetice.

D-nulŭ președinte mai anunţă următórele telegrame sosite în intervalŭ: dela d. Patriciu *Barbu* și consoţii din Reghinŭ; dela tinerimea română din *Alba-Iulia;* dela domnii Ioanŭ *Hanea*, C. *Stefanŭ*, I. *Macelariu*, N. *Cristea* etc. din Sibiu și dela d. *Samuilŭ Popŭ* din Orestia cetite tóte în complăcerea generală a Adunării.

Observŭ, că la acésta adunare frumósă românéscă participară Românii noștri mai din tóte părţile Transilvaniei, și mulţĭ din depărtărĭ considerabile cu spese marĭ de călĕtoriă, prin ceea ce dovediră viulŭ lorŭ interesŭ, ce pórtă în inimele lorŭ pentru prosperarea acestei societăţĭ binefăcĕtóre pentru înaintarea în cultură și în literatură a poporului nostru dovedită cu acéstă ocasiune a 24-a óră.

Terminându-se agendele din programulŭ ḑilei, și designându-se ședinţa a II-a pre mâne la 10 óre a. m. s'a închieiatŭ ședinţa la 2 óre p. m.

Despre banchetŭ, concertŭ și balŭ va urma.

Sĭreganulŭ.

SCIRILE ḐILEI.

In biserica gr. cat. din Maierii Albei-Iuliei s'a oficiatŭ unŭ parastasŭ întru pomenirea împĕratului Iosifŭ II.

—0—

Direcţiunea postală, spune »Kolozsvari Közlöny,« se va strĕmuta din Sibiiu la Clușiu. Ministrulŭ pentru lucrări publice și comunicaţiune, baronulŭ Gavrilŭ Kemény, ar fi cercetatŭ după numita fóiă edificiulu oficiului de mĕsurarea competinţelorŭ și l'a găsitŭ bunŭ pentru stabilirea direcţiunei postale. Strĕmutarea se va face. îndată ce se va împlini clădirea palatului financiarŭ din Clușiu. Noi suntemŭ informaţĭ, că liberala stăpânire va strĕmuta și direcţiunea financiară și comanda militară, vrêndŭ dreptŭ rĕsbunare sĕ dea acéstă lovitură Sibiiului.

—0—

In ḑilele trecute au arsŭ în satulŭ Vaslab, locuitŭ numai de Românĭ, de lângă St. Nicóră de Giurgeu, 100 de case, fiind ómenii toţĭ la câmpŭ. Comunicaţiunea telegrafică a fostŭ întreruptă vr'o douĕ ḑile din causa arderei câtorva stâlpĭ de telegrafŭ. Foculŭ a luatŭ nascere la unŭ tăbăcarŭ.

—0—

Anulŭ scolarŭ 1885—86 la gimnasiulŭ mare publicŭ românŭ gr. or. din Brașovŭ se începe în 1 Sept. 1885 st. v. Părinţii, cari dorescŭ a da copii lorŭ la aceste scóle, suntŭ poftiţĭ a se presenta cu fii séu ficele lorŭ în cancelaria direcţiunei în 30 și 31 Augustŭ, 1 Septemvre dela 8—12 a. m. pentru înmatriculare. Scolarii, cari vorŭ a fi înmatriculaţĭ, venindŭ dela institute străine, vorŭ produce testimoniu scol., de botezŭ și de vaccinare (altoiu). In 30 și 31 Aug., 1 Sept. dela 3—6 óre p. m. se vorŭ ţinea examenele de repetiţiune, de primire și de privatiștĭ. Cei ce s'arŭ presenta mai târḑiu, vorŭ fi respinșĭ. Didactrulŭ, care se va depune numai decâtŭ la inmatriculare, este pentru gr. or. și gr. cat. 6 fl. 30 cr. pentru gimn. inf. și scóla reală, — 10 50 cr. pentru gim. superiorŭ și la scóla comercială, ér pentru cei de alte confesiunĭ, — împătritŭ. Cei ce se inmatriculează pentru prima dată la aceste scóle, plătescŭ odată pentru totdeauna 2 fl. v. a. taxă de primire. De didactru se scutescŭ cei pauperi sub anumite condiţiunĭ, cari se potŭ afla dela direcţiune. Scolarii afară de cei dela norma din locŭ, cari voescŭ a întra I. în cl. gim. séu reală, se vorŭ supune la examenŭ de primire în ḑilele din 29 30 și 31 Augustŭ 1885 din limba română și matematică. a) Din limba română se cere: Cetire și scrierea corectă, reproducerea celorŭ cetite, proposiţiunea simplă, pură și amplificată. b) Din matematică: Cele patru operaţiunĭ cu numerĭ întregĭ.

—0—

Sĕ scrie, că tribunalulŭ din Viena urmăresce pe contele ungurŭ Ion Serenyi jun., pentru că a înșelatŭ pe unŭ giuvaergiu vienesŭ. In 1883 venì contele la acesta, ĭi spuse, că vrea sĕ ia pe fata comitelui Dessewffy, că chiar acum nu are banĭ la disposiţiă, decĭ sĕ 'i dea niște preţióse, ce i le va plăti la anulŭ nou 1884. Argintarulŭ ĭi dete niște preţióse în valóre de 18 500 fl. La anulŭ nou află însĕ venindŭ la Dessewffy, că contele a plecatŭ și că'ĭ pusŭ sub curatelă, pentru că prea era risipitorŭ. Află apoi, că și preţiósele, destinate pentru mirésă, le amanetă îndată ce le-a luatŭ.

—0—

In Borseculŭ micŭ au muritŭ de anghină difterică vr'o 40 de copii. Epidemia a încetatŭ acolo, aprópe cu totulŭ, dér bântue în Tulgheșiu și Vitrău.

—0—

La pórta cetăţii de lângă promenada de josŭ s'a perdutŭ o brăţară. Găsitorulŭ e rugatŭ a o aduce la redacţia »Gazetei,« primindŭ o recompensă.

—0—

Ministrulŭ de culte și instructiune ungurescŭ a adresatŭ municipiilorŭ unŭ rescriptŭ, prin care le anunţă, că avêndŭ de cugetŭ sĕ introduca în tóte scólele medii ale Ungariei instrucţiunea în higienă deși ca obiectŭ estraordinar, vor începe din 15 Septemvre și vorŭ ţiné până în Decemvre cursuri de cualificaţiune profesorală la universităţile din Clușiu și Budapesta pentru medicĭ, doctorĭ séu doctoranḑĭ, cari voescŭ sĕ fiă profesorĭ de higienă la aceste scóle. Acestia se vorŭ anunţa până la 15 Septemvre la decanulŭ respectivei facultăţĭ de medicină. Ca profesorĭ vorŭ fi pușĭ numai cei ce vorŭ avé diploma de profesorŭ pentru higienă, afară de instrucţiunea higienică, dênșii vorŭ supraveghia și scólele și scolarii în privirea stării sanitare.

Dragostea francesă-maghiară.

„Budapester Tagblatt„ sub numirea „Pays des Tziganes“ publică următorulŭ raportŭ pre carele îlŭ reproducemŭ, în traducerea Luminătorului:“

»Cupleșitŭ de rușine apucŭ péna spre a scrie,« — ḑice numitulŭ raportorŭ. Se scie cumcă societatea de Francesĭ ce deunăḑĭ fù în Ungaria, a venitŭ ca sĕ aibă ocasiune a ne cunósce ţéra. Aranjatorii escursiunei se legănau în speranţa, cumcă în urmarea acestei escursiunĭ relaţiunile între Francia și Ungaria vorŭ deveni mai amicabile, mai cordiale — căcĭ a vorbi de relaţiunĭ politice, pe cât timpŭ esistă în valóre alianţa nóstră cu Germania, ar fi o nebuniă — că, cum ḑiseiu, legătura amicabilităţii se va mai strînge, că Franciei i se va da ocasiune *d'a cunósce cultura ungară* Óspeţii francesĭ veniră la Budapesta, o sĕptĕmână întrégă trăiră în »dulce iubilo,« înotară în ameţelĭ, ér toţĭ aceia carĭ aveau curagiulŭ sĕ ḑică, că acéstă modalitate de înfrăţire éste fară gustŭ și fără raţiune, fuseră stigmatisaţĭ ca rĕi patriotĭ. Insĕ iute ĭi ajunse pe toţĭ greţa. Ţoţĭ aceia carĭ mai multŭ au bĕutŭ, s'au sĕrutatŭ și au sbieratŭ, se vaietă amarŭ *despre ingratitudinea Francesilorŭ* și despre rĕutatea lorŭ. Dacă voimŭ sĕ vorbimŭ precisŭ, trebue s'o spunemŭ, că scopulŭ escursiunei era: a da motivŭ pressei francese, care până acum a ignoratŭ de totŭ esposiţiunea din Budapesta, sĕ scrie despre ea. Insĕ ce făcù pressa francesă?

„Cele mai marĭ foi din Paris, d. e. »Journal des Debats,« »Republique Française,« »Siècle,« „Pays,“ *n'au fostŭ nicĭ representate;* »Temps« nu a înregistratŭ nicĭ unŭ unicŭ șirŭ dela afirmativulŭ sĕu corespondinte. Foile de boulevardŭ, în frunte cu „Figaro«, da, se ocupă de Ungaria, însĕ nu mĕ întrebaţĭ cum?

„Figaro« istorisesce că în Ungaria se mănâncă »pomada cu care se ungŭ mustăţile,« și cumcă în Aradŭ o sobretă a îmbiatŭ pe d-lŭ Lesseps sĕ-i ajute ca sĕ-șĭ sporéscă familia. Dar acestea și multe altele din »Figaro» suntŭ jucării pre lângă cele ce se publică în alte foi de boulevardŭ. »Mot D'Ordre« scrie într'unŭ modŭ nimicŭ mai puţinŭ ca scandalosŭ. Și pe lângă astea, *nicĭ o unică fóiă din Paris n'a scrisŭ măcarŭ unŭ singurŭ articulŭ despre esposiţiune.* Până acum tóte jurnalele au scrisŭ despre „festivităţĭ«, dar nicĭ o fóiă de boulev. n'a scrisŭ nicĭ unŭ cuvêntŭ despre *cultura, politica, literatura, arta, industria și comerciulŭ nostru.* Acea lume, carea nu cetesce decâtŭ foi francese, va crede că suntemŭ o naţiune ce nu face alta, decâtŭ mâncă bine, bea bine, jócă și iubesce (?) „Demi-Monde«-lorŭ de genulŭ bărbătescŭ din Paris trebue că le curgŭ balele din gură după Ungaria, când în foile de boulevardŭ cetescŭ comunicate, precum suntŭ următórele: »In »Mot D'Ordre« Jules Lermina secretarulŭ societăţii internaţionale de învĕţaţĭ étă ce scie din »Tatra Füred«:

»Aicĭ nu suntŭ decâtŭ domnĭ marĭ, Magnaţĭ, ce dispunŭ de averĭ colosale,. și sĕracĭ carĭ se pare că suntŭ protegiaţĭ de cei d'ântêiu. Mai este o garnitură de pădurĭ de braḑĭ de »csárdás« și de (vinŭ de) tocaiu. Asta e pré frumosŭ, dar eu totușĭ mai cu dragŭ rĕmânŭ unŭ democratŭ republicanŭ. Aicĭ esistă o lume întrégă semi-aristocratică, cu o vătămătóre compătimire pentru poporulŭ, pre carele nu vré sĕ-lŭ pré aridice. Tóte acestea mĕ ofenséză și mĕ supĕră. Se cumpĕră comune întregĭ, cu locuitorĭ cu totŭ! *Numai în Pesta esistă civilisaţiune. D'aci în colo pretutindenea nu vedemŭ decâtŭ barbarismŭ din evulŭ mediu.*

»Despre joculŭ nostru *naţionalŭ* (csárdás) numitulŭ óspe scrie următórele: »Joculŭ și musica, esaltaţiunea infernală a ţiganilorŭ, insufleţirea fantastică a poporului, asta e caracteristica ungurilorŭ. Noi n'avemŭ sĕ ne rușinămŭ de »polca« și „valsulŭ« nostru, ba, ca sĕ spunemŭ totŭ, nicĭ de joculŭ nostru celŭ mai frivolŭ ce pórtă numele »Cancan«. Escesele nóstre cele mai marĭ, punêndu-le în asemănare cu »csárdás-ulŭ, apar pre lângă elŭ ca jucăriile fetiţelorŭ. Când musica infernală rĕsună părechile formézā grupurĭ; bărbatulŭ îmbrăţiṣéză pe femeia dreptŭ ţimpi, stă faţă de dênsa și-i privesce în ochĭ. Incepe a bate din piciόre pe acelașĭ locŭ, acì cu talpele, acì cu vêrfulŭ piciorului, éră ţimpii se mișcă. Femeile începŭ a vibră de pe la grumaḑĭ, se încovăe ca șerpóicele, se despartŭ de bărbatŭ și apoi se încovae pe lângă elŭ. După aceea ér se desparte jucătorulŭ de jucătóre facŭ întorsĕturĭ, apoi éră se împreună, se îmbrăţiṣézā, se lingușescŭ, și astfelŭ durézā totŭ mereu admirabila mișcare. Din ochii strălucitorĭ ai damelorŭ și din budiele lorŭ deschise se vede, că suntŭ aprópe de cădere. Da, însĕ étă musica, comandézā de nou; damele de nou se încórdă și asta durézā astfelŭ óre întregĭ. Damele suntŭ fórte obosite, dar nu suntŭ mălăcsite. Asta e, ceea ce poetulŭ o numesce: »lassata sed non satiata«: ele suntŭ obosite însĕ nu-sŭ îndestulite. Și sĕ nu credeţĭ că vĕ vorbescŭ despre baiadere, ce suntŭ în delirŭ. Nu. Suntŭ fete tinere și neveste tinere din societatea cea mai alésă, carĭ în vederea părinţilorŭ și mirilorŭ lorŭ se predau acestei întreprinderĭ ce irită simţirile.

»Noi, ceștĭ din Vestŭ, când amŭ vedé pre iubitele nóstre făcêndŭ niște mișcărĭ ale comediatismului eroticŭ făţișŭ cu peptariele deschise și cu pantalonĭ negri, le-am prinde de grumazŭ ca pe pisicile ce au făcutŭ rĕu, și iute le-amŭ duce acasă, unde apoi ar urma alte lucrurĭ! Aicĭ însă tóte astea suntŭ lucrurĭ firescĭ. Este permisŭ fiecui a jucá »csárdás«. Femeile 'lŭ gustă după placŭ și de totŭ fără sfiélă întreprindŭ acele lucrurĭ seriόse ce formézā o considerabilă epohă în viaţa conjugală. Dóră ar însemna acésta că în Budapesta este mai puţină moralitate ca altŭ unde-va? »Eh bien« sĕ 'mĭ esprimŭ părerea chiar.

„*Preste totŭ aicĭ nu esistă virtute.* Aicĭ nu esistă o căsnicià, carea nu ar fi în „comandite«. Amorulŭ precurge stradile în tóte chipurile sale. Ce poporŭ suntŭ ungurii! Unica concesiune ce, în acéstă privinţă, au făcut'o civilisaţiunii, se cuprinde în aceea, că au abstatŭ dela nădragii strîmţĭ. Pentru aceea însĕ femeile, carĭ suntŭ fórte drăgălașe, pórtă vestmintele lorŭ fórte îndrăsneţe și provocătóre. Noi francesii prin acestea suntemŭ niţelŭ surprinșĭ. Iubirea nóstră este multŭ mai discretă și mai puţinŭ eroică. Noi jucămŭ »csárdás«-ulŭ numai cu ușile încuiate...

Intr'unŭ alŭ 3-lea articolŭ alŭ sĕu dela 22 ale cur. scrie numitulŭ óspe între altele: Voi sĕ scriu, ţinêndŭ ochii la pămêntŭ despre o temă fórte gingașă. Insĕ spre ce scopŭ ar fi o călĕtoriă raţională, dacă nu spre acela, ca sĕ nu vorbescĭ nicĭ când adevĕrulŭ? Caută sĕ recunoscŭ, că am fostŭ surprinsŭ când în Pesta, în Tatra, în

...ândŭ şi pretutindenea trebuì sĕ esperiezŭ, cumcă istori-...ile pe carĭ noi din când în când le cetémŭ în Paris, ...ar nicĭ odată nu le credémŭ de adevĕrate, — de faptŭ ...e întemeiază pe adevĕrŭ. Aşa da, noi vorbimŭ şi stri-...ămŭ multŭ contra cafeneleloră din Paris cercetate de ...emei? In Ungaria nu suntŭ d'acestea, dar se află scal-...e. De sigur vețĭ fi cetitŭ despre scăldile de marmoră ...ri de pétră? In Paris se recere, ca în restaurațiunile ...ercetate de dame, sĕ se facă dameloră nițică curte, deşi ...u multă. Colo în josŭ trebile mergŭ mai simplu. In Buda, carea este o parte a capitalei, aşedată pe țermu-...le de drépta ale Dunării esistă o baiă, ce pórtă numele ›Kaiserbad‹. La acéstă baiă se află o restaurațiune ...eschisă unde musica militară concertéză. Intrarămŭ la ...afea şi cerurămŭ o carte pentru scaldă. Ne conduce ...n odaia de scaldă. Scalda e cufundată în pămêntŭ, ...ră dările suntŭ îmbrăcate cu marmoră. Pe o treptă ...e coborimŭ în scaldă. Aicĭ, — asta e ceea ce scriu ...u neplăcere şi trăgănândŭ, însĕ adevĕrŭ înainte de tóte — grăescĭ numai douĕ cuvinte servitorului de baiă: ›Kány! ide!‹ Cinci minute eupă acésta se deschide uşa ...— cine ai poftitŭ a venitŭ . . . .

›Ceea ce mĕ pune în admirațiune e, că aceleaşĭ băi ...suntŭ cercetate de familii şi de ómenĭ oneştĭ, carĭ prin ...coridóre convinŭ cu acele fete pe jumĕtate decoltate. Aceste fete umblă şi prin restaurațiune, unde tata, mama, ...uncii, dejună, ér capela militară servesce cu musica. Acésta amestecătură ne irită spre înverşunare, căcĭ în-...tr'adevĕrŭ relațiunile nóstre regretabile rĕmânŭ fórte în-...derĕtulŭ celoră ce se află aicĭ. Vorbindŭ adevĕrulŭ, dicŭ: prostituțiunea este o instituțiune națională ...n Budapesta şi în Ungaria întrégă.

„Interesantŭ ar fi sĕ se scie, dacă asta este urma-...rea vinului, orĭ a jocului? Nicăirĭ pe lume nu se es-...primă sentimentalitatea brutală atâtŭ de excesivŭ, şi nicĭ ...unde nu se ivesce ca cu unŭ cinismŭ atâtŭ de inme-...datŭ. Ceea ce scriu despre „Kaiserbad‹ se potrivesce ...la tóte băile din capitala Ungariei, fără d'a mai vorbi şi ...despre jocurĭ la carĭ fie-care jucătóriă stă la disposițiunea ...fie-cui.‹

Deva, 27 Augutŭ 1885.

Domnule Redactorŭ! Ca şi în mai multe locurĭ în Ungaria şi în Transilvania, aşa şi aicĭ în Deva este o garnisónă de honvedĭ. Feciorii mai mare parte suntŭ românĭ. — In totŭ anulŭ se facŭ esercițiie de tómnă, când numĕrulŭ lorŭ, se înțelege, se sporesce.

Lumea nu se ocupă cu delectarea în esercițiulŭ ...lorŭ şi aşa puținŭ sciu, cum bieții feciorĭ îşĭ mâncă dile prin şanțurile cetății.

Nicĭ eu nu v'aşŭ face amintire de acele ce amŭ ...vĕdutŭ adeseorĭ, căcĭ în fine, nĕcazurile soldațiloră şi ...recrutelorŭ, pretutindene suntŭ cam asemene. Păl-...muirĭ, îmbuluşirĭ cu patulŭ puscii, înjurăturĭ ordinare şi ...batjocurĭ de totŭ felulŭ, bagŭ sémă, se țină de metoda de ...a învĕța esercițiulŭ.

Unŭ casŭ recentŭ însĕ nu-mĭ este ertatŭ sĕ-lŭ re-...tacŭ. Erĭ după amédĭ, după ce s'a bătutŭ tóca şi s'au ...trasŭ clopotele la sânta biserică gr. or. de aicĭ, pentru ...vecernia de mâne, a dilei de Sântă Maria mare, unŭ ...honvedŭ a îndrăsnitŭ a întreba pe căpitanulŭ *Csipkés*, ...că şi mâne vorŭ eşi feciorii la esercițiu? fiindcă dicea ...elŭ — mai toțĭ suntŭ românĭ şi ca atarĭ au sĕrbătóre ...mare?

La acéstă întrebare, d-lŭ căpitanŭ *Csipkés*, publice ...la hotelŭ se espetoră cu unŭ disprețŭ dicêndŭ aşa: Ce ...sĕrbătóre? apoi mai adause câteva cuvinte murdare ...asupra tócei şi a clopoteloră dela biserica românéscă, — carĭ cuvinte a le reproduce nu értă buna cuviință. Fiindŭ cu batjocurile şi cu amenințările sale neurbane ...şi nepotrivite în gura unui căpitanŭ, fiă chiar şi la honvedĭ, ...d-lŭ Csipkés se lăuda în gura mare, că chiarŭ pentru ...acea mâne di va şi scóte *feciorii valahĭ* la esercițiu. Precum a disŭ aşa a şi făcutŭ.

Astădĭ bieții feciorĭ, în locŭ sĕ se bucure şi ei de ...sânta sĕrbătóre şi sĕ mai pauseze, fură purtațĭ pe cele ...câmpurĭ, ca sĕ se împlinéscă pofta d-lui căpitanŭ.

Denunțămŭ acestŭ casŭ d-lui maiorŭ *Toth* şi ce-...remŭ, ca fața de feciorii nostri sĕ se observe şi regulele ...ce atingŭ sĕrbătorile nóstre, — mai ceremŭ, ca pe d-lŭ ...căpitanŭ Csipkés sĕ-lŭ facă atentŭ, ca pe viitorŭ publice ...sĕ se feréscă de asemene espectorațiunĭ şi sĕ lase fana-...tismulŭ politicŭ diariscilorŭ jidano-maghiarĭ din Pesta şi Clușiu, — căcĭ acele nu suntŭ compatibile cu posițiunea ...şi chiămarea d-sale.

Am mai avé sĕ ne plângemŭ, contra unorŭ oficerĭ, ...carĭ la esercițiie, afară de înjurăturile obicinuite, credŭ de ...cuviință, a face şi înjurăturĭ de coloritŭ politicŭ, atacândŭ ...şi desprețuindŭ naționalitatea feciorilorŭ, pe carĭ au sĕ'i ...instrueze, dér scimŭ, că fără nicĭ unŭ folosŭ.

Audindŭ însĕ de acele înjurăturĭ nu vomŭ întârdia ...a le denunța în publicŭ şi a arĕta, cum se tractéză aceia ...carĭ au chiămarea a păzi țéra. *d.*

O RECTIFICARE.

Comăna inferióră, 14 Augustŭ 1885.

Domnule Redactorŭ! In Nr. 162 alŭ prețuitului diarŭ ce redactațĭ a apărutŭ o corespondență din Comăna inferióră datată 30 Iuliu n, în carea se afirmă, că subscrisulŭ în 10 Iuliu a. c. st. n. amŭ primitu 200 fl. v. a. din ajutorulŭ de statŭ în conțelegere cu magistrulŭ postalŭ Georgiu Popŭ Gridanulŭ, care afirmare încâtŭ mĕ privesce pre mine o respingŭ ca pre una cu totulŭ lipsită de adevĕrŭ.

Ca publiculŭ sĕ fiă informatŭ despre adevĕrata stare a lucrului şi ca sĕ fiu bine înțelesŭ, lasŭ sĕ premérgă informațiunea că:

Spre deosebire de ajutorulŭ de statŭ şi abstragêndŭ dela acelŭ ajutorŭ, care până acum s'a împărțitŭ între preoțimea română ort. or. de Prea Veneratulŭ Consistorŭ Archidiecesanŭ din Sibiiu, ér acum cerşescŭ din acela numai unii preoțĭ rătăcițĭ şi neconscii de chemarea lor, esistă alt ajutor de stat din care ajutor pe basa ordinului ministerial ddto 3 April 1878 Nr. 5426 se împărtăşec preoții şi învĕțătorii românĭ de ambele confesiunĭ cu câte 20 fl. anualŭ bisericile şi scólele cu câte 10, afară de aceea notarii şi primarii, în acele comune pe ale căroră teritorii erariulŭ posede bunurĭ, prin urmare şi la noi s'a datŭ acelŭ ajutorŭ ambeloră confesiunĭ începêndŭ din anulŭ 1878 până de presinte.

Din acestŭ ajutorŭ, amŭ şi eu cunoscință, că dlŭ mag. post. George Popŭ Gridanu a cerutŭ 200 fl., însă fără scirea şi consensulŭ meu, cu scopŭ de a podini biserica şi a face 8 ferestre la biserică carĭ sĕ şi află în lucrare la măestrulŭ Alexe Acsinte din comuna Părău precum şi unŭ coridorŭ pe séma tinerimei scolare, carĭ lucrurĭ de altcum sunt neapĕratŭ necesare.

Referitorŭ la afirmarea, că biserica s'a reparatŭ în anulŭ 1881, da în acelŭ anŭ s'a reparatŭ turnulŭ menționatei bisericĭ, care era aprópe ruinatŭ, altă reparatură nu s'a făcutŭ, apoi cumcă coridorulŭ din cestiune se póte face séu nu, se va vedea când va veni la ordinea dilei, de unŭ inginerŭ séu de unŭ altŭ pricepĕtorŭ de lucru.

Destulŭ că corespondentulŭ nu vrea sĕ vadă, că ce s'a făcutŭ este nimicŭ fața de ce lipsesce încă, dér fiind că biserica nóstră n'are fundațiune şi nicĭ unŭ isvorŭ de venitŭ, ér de altă parte poporulŭ este storsŭ şi înbrâncitŭ de către puternicii dilei, celea ce lipsescŭ numai pe rêndŭ şi încetulŭ cu încetulŭ se potŭ face.

Ca sĕ nu facŭ litanie prea lungă lasŭ, ca publiculŭ sĕ judece, încâtŭ suntŭ vinovatŭ la imputările din corespondență, ér corespondentulŭ ar face bine sĕ'şĭ dea pe fața numele, dacă e convinsŭ de cele ce imputa altora.

Ioanŭ Popița,
preotŭ românŭ.

Serbarea nascerei lui Kossuth în Bucuresci.

„Voința Națională“ dă următórele amcrunte despre intervenirea poliției cu ocasiunea banchetului datŭ de colonia ungară din Bucuresci în onorea dilei nascerei lui Kossuth:

„Persónele însărcinate de comitetulŭ banchetului sĕ aducă o musică şi carĭ primiseră banii, nu ştimŭ din ce împrejurărĭ, n'au pututŭ sĕ 'şĭ îndeplinéscă misiunea. De aci gâlcévă. Unŭ óspete le aruncă cuvinte insultătóre; unŭ altulŭ bănueşte, că poliția a opritŭ musica sĕ cânte. La acésta i se rĕspunde că, chiarŭ aşa de ar fi, lucrulŭ n'ar trebui consideratŭ ca ceva estraordinarŭ, de vreme ce Ungurii au făcutŭ mai multŭ: ei au opritŭ cu desăvârşire pe Românĭ sĕ serbătoreze la Cluşiu centenarulŭ lui Horia.

Aceste din urmă cuvinte au provocatŭ unŭ adevĕratŭ tumultŭ; d. Vandory Lajos, ajutatŭ de mulțĭ alții, sare pe acelŭ, care le pronunțase, aşa încâtŭ cérta se îngróşă de totŭ. In acestŭ momentŭ, antreprenorulŭ, d. Stiefler, chemă poliția, care intervenindŭ nu a făcutŭ alt ceva decâtŭ sĕ 'şĭ îndeplinéscă datoria. Acestea suntŭ faptele.‹

Industria țĕsătoriei în România.

Curierulŭ financiarŭ scrie:

Ministrulŭ domenieloră fiindŭ autorisatŭ sĕ înfiinţeze unŭ stabilimentŭ de țĕsătoriă în țéră pentru care camerile au şi acordatŭ unŭ creditŭ de 200,000 lei, a numitŭ o comisiune compusă din d-nii P. S. Antonescu Remuşĭ şi C. Chivu, inginerĭ, d. C. Porumbaru şi C. D. Pelide care sĕ-şĭ dea părerea asupra modului cum ar trebui constituitŭ acestŭ stabilimentŭ.

Comisiunea a depusŭ raportulŭ sĕu opinêndŭ ca stabilimentulŭ de țĕsătoriă sĕ se compună: 1) dintr'o torcătoriă mecanică care sĕ pótă produce firele necesare pentru confecționarea pânzĕturiloră celoră mai obicinuite în comerțŭ, precum rufăriă grósă, pânză pentru sacĭ, îmbrăcăminte ordinară, drilurĭ şi alte asemenea; 2) din trei rĕsbóe mecanice.

Atâtŭ aceste rĕsbóe câtŭ şi maşinele făcêndŭ parte din țĕsătoriă vorŭ fi mişcate cu aburŭ. Pe lângă cele 3 rĕsbóe mecanice se vorŭ întrebuința şi resbóe mişcate cu mâna ca cele ce funcționéză deja la asilulŭ Elena Dómna şi care se vorŭ putea utilisa în noulŭ stabilimentŭ.

Idea primitivă era ca stabilimentulŭ sĕ se mărginéscă numai la țesutŭ; comisiunea însĕ opinédă ca elŭ sĕ conțină instrumente şi pentru torsŭ, şi motivele sale suntŭ următórele: 1) că lipsa unei industrii de torcătoriă în țară, care, formândŭ în fire materiele textile brute produse de cultivatorii românĭ şi punêndŭ cu înlesnire şi eftinŭ aceste fire la disposiția țĕranceloră şi a industriaşiloră ar puté deveni pentru țéră o mare sorginte de bogăţiă; 2) că o instalațiă numai pentru țĕsătoriă, care ar fi chemată a se alimenta cu fire aduse din streinătate nu ar puté fi de unŭ aşa mare folosŭ pentru desvoltarea industriei nóstre şi pentru îmbunătățirea culturei întregĭ a planteloră textile.

Cestiunea evreiloră în România.

Evreii din Tulcea au adresatŭ ministrului de esterne românŭ următórea petițiune:

›Domnule ministru! Luândŭ cunoscință din diare de reclamațiunile ce s'au înfățişatŭ dilele trecute domnului marchisŭ de Salisbury, primulŭ ministru alŭ Englíterei, de catre coreligionarii noştri din Londra, privitóre la nişte pretinse persecuțiunĭ ce amŭ suferi noi israeliții din România, dela guvernulŭ țĕrei. Suptscrişii, membrii ai comunității israelite din Tulcea, ne-amŭ credutŭ dĕtorĭ sĕ îndreptămŭ alăturatulŭ pretestŭ primului ministru englesŭ pentru a nu se acredita unŭ singurŭ minutŭ asemenea falşe scirĭ, rugându-vĕ respectuoşĭ, domnule ministru, sĕ bine-voițĭ a lua şi domniavóstră cunoscință. Bine-voițĭ, vĕ rugămŭ, domnule ministru, a primi asigurarea considerațiunii nóstre celei mai înalte.‹

Écă şi acestŭ protestŭ:

„*Escelenției Séle d-lui marchisŭ de Salisbury, primministru.* *Londra.*

›Comunitatea israelită din districtulŭ Tulcea vine, prin supt-scrişii, a adresa Escelenței vóstre cele mai vii protestărĭ contra reclamațiuniloră adresate de curêndŭ Escelenței Vóstre de către coreligionarii lor din Londra în privința unoră pretinse persecuțiunĭ, de carĭ ar suferi israeliții din România din partea guvernului țĕrii. Comunitatea israelită dechiară adĭ aceste asertiunĭ cu totulŭ neîntemeiate, de óre-ce guvernulŭ românŭ, la anecsarea acestei provincii, a datŭ drepturĭ politice israeliţiloră, până atuncĭ supuşĭ otomanĭ, şi de atuncĭ ei se bucură de ele participândŭ la afacerile publice atâtŭ ca representanțĭ câtŭ şi ca funcționarĭ ai statului. Cât despre miculŭ numĕrŭ de coreligionarĭ, carĭ n'au câştigatŭ încă deplina bucurare de aceste drepturĭ, ei suntŭ protejațĭ ca şi ceilalțĭ străinĭ de legile constituționale ce domnescŭ în acestŭ regatŭ‹.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ ›Gaz. Trans.‹)

CLUŞIU, 31 Augustŭ. — Comitetulŭ de candidare alŭ „Kultur-egylet“-ului recomandă adunărei generale următórele alegerĭ: de presi-dent Gabriel Bethlen fişpanulŭ Târnaveloră, vicepresidențĭ Carol Haller, Adam Banffy, Coloman Eszterházy, Dominic Teleki, şi de notarŭ Josef Sandor. Festivitățile au decursŭ fără de nicĭ o turburare.*)

VENEȚIA, 31 Augustŭ. — Agitațiunea dintre țĕrănimea părțiloru superióre ale Italiei cresce continuu, plugarii din mai multe locurĭ au fostŭ provocațĭ prin manifeste a formă cluburĭ, fiindŭ amenințațĭ la din contră cu nimicirea recolteloră.

DIVERSE.

Aeroliții poroşĭ. — Unŭ fenomenŭ cu adevĕratŭ estraordinarŭ s'a produsŭ în timpulŭ unei furtunĭ care s'a năbuşitŭ asupra oraşului Sotteville (Francia,) acum câte-va dile. Tunetele bubuiau, plóia cădea în torente. D'odată persónele din vecinătatea stradei Pierre Corneille, în fața stradei Leroy, au vĕdutŭ cădêndŭ mai multe petricele rotunde de mărimea unui bobŭ de mazăre, carĭ cădêndŭ pe pămêntŭ începeu sĕ ardă, scoțêndŭ o flacără roşiă dândŭ în albastru. Unulŭ din cei de fața a vĕdutŭ peste douĕ-decĭ şi cândŭ a pusŭ piciorulŭ pe una din aceste petricele a produsŭ din nou o flacără. Ele n'a lăsatŭ nicĭ o urmă pe pămêntŭ. ›Journal de Sotteville,‹ care vorbesce de acestŭ fenomenŭ, adaogă: Acestea trebuie sĕ fiĕ aeroliții poroşĭ, din carĭ s'a constatatŭ că au cădutŭ mai mulțĭ, mai cu sémă la Alais. Ca compoziță, ei parŭ a se afla în starea de transiță dela materiile pămêntóse şi pulberóse la petrele meteorice ordinare.

---

*) Iată unŭ ›Biurou de corespondență‹, care a găsitŭ mai importante pentru pacea Europei chefurile din Cluşiu, decâtŭ întrevederea dela Kremsier.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Augustŭ st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	98.95
Rentă de hârtiă 5% . .	92.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.25
Bonurĭ rurale ungare . .	102.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C2.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.25
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	122.80
Renta de hârtiă austriacă	82.75
Renta de arg. austr. . .	83.40
Renta de aurŭ austr. . .	108 85
Losurile din 1860 . . .	139 25
Acţiunile băncei austro-ungare	870
Act. băncei de creditŭ ung.	288 25
Act. băncei de creditŭ austr.	288.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 89
Napoleon-d'orĭ	9.88 1/2
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.20
Londra 10 Livres sterlinge	124.55

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Augustŭ st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	88	89
Renta rom. amort. (5%) . .	93	93 1/2
» convert. (6%) . .	88	89
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	100 1/2	101 1/2
» „ „ (5%) . .	85 1/2	86 1/2
» » urban (7%) . .	98 1/4	99 1/4
» » » (6%) . .	91	92
» » » (5%) . .	82 3/4	83 1/2
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	10 3/4	11 1/4
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 31 Augustŭ st. n. 1885

Bancnote romănescĭ	Cump.	8 84	Vênd.	8
Argint românesc	»	8 75	»	8
Napoleon-d'orĭ	»	9.87	»	9
Lire turcescĭ	»	11.12	»	11
Imperialĭ	»	10.10	»	10
Galbenĭ	»	5.84	»	5
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101-
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124-
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

☛ Numere singuratice à 5 cr. din „Gazet Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în t tungeria lui I. Gross.

Concursŭ.

Se escrie concursŭ pentru ocuparea staţiunei învĕţătorescĭ dela scóla confesională greco-catolică românéscă din Telciu în Vicariatulŭ Năsĕudului cu unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestŭ postŭ au a-şĭ înaintá suplicele provĕḑute cu documentele recerute prin lege de cualificaţiunea lorŭ până în 10 Septemvre 1885 la adresa presidelui senatului scolasticŭ din Telciu. Alegerea se va face în 12 Septemvre 1885.

Dela senatulŭ scolasticŭ gr. cat.

Telciu, 20 Augustŭ 1885. (2—3)

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşor prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-şi posta ultimă.

PREŢULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate.

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei"

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9.45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.03
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12 57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3 37	7.53	5.55
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8 01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5.28
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10.54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.25
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.